

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év február hó 9. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A több emberen elkövetett emberölés büntettével megvalósított emberiség elleni bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője, valamint a Katonai Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa KB.VI.708/2000. számú, illetőleg a Legfelsőbb Bíróság Bf.I.975/2001/5. számú ítéletét megváltoztatja; a terhelt K. T. sértett sérelmére elkövetett cselekményét emberölés büntettének minősíti és az emiatt indult büntetőeljárást megszünteti; a terhelt S. J., F. S., R. B. és B. I. sértettek sérelmére elkövetett cselekményét több emberen elkövetett emberölés büntettének kísérletével megvalósított emberiség elleni bűncselekménynek minősíti.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság Katonai Tanácsa a megismételt eljárásban hozott és 2001. január 18. napján kihirdetett KB.VI.708/2000. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki több emberen - részben felbujtóként - elkövetett emberöléssel megvalósított emberiség

elleni bűncselekmény elkövetésében. Ezért őt 3 évi börtönbüntetésre és egyes jogoktól 5 évi eltiltásra ítélte.

Egyben megállapította, hogy a terhelt a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1990. évi XXXIX. törvény 1. § (2) bekezdésének e) pontja alapján mentesül a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása alól.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Legfelsőbb Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2001. november 8. napján meghozott Bf.I.975/2001/5. számú ítéletével az elsőfokú határozatot akként változtatta meg, hogy a terhelt cselekményét több emberen elkövetett szándékos emberöléssel megvalósított emberiség elleni bűntettnek minősítette; és a főbüntetést 5 évi börtönbüntetésre súlyosította.

Megállapította, hogy az 1990. évi XXXIX. törvény 8. § (3) bekezdése alapján a terhelt szabadságvesztésének tartama 1/8-ával csökken. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított tényállás lényege a következő.

A terhelt 1950. szeptember 24-e óta hivatásos tiszt, rendfokozata 1956. március 7-től 1964-ig százados, nyugállományba vonulásakor alezredes volt. 1956. októberében a Tatán állomásozó Dózsa Páncélos és Lövésztisztiskola gépkocsizó szakán szolgált tanfolyam parancsnok beosztásban; feladata hivatásos tisztek átképezése volt.

1956. október 23-án délután Budapesten, a fennálló rendszerrel szemben tüntetés kezdődött, ami estére tömegmegmozdulássá vált. Ennek felszámolására a tiszti iskola parancsnokát és állományának jelentős részét Budapestre vezényelték. 1956. október 24. napjától a parancsnoki teendőket megbízottként L. J. őrnagy látta el.

Az 1956. október 23-án történteket az akkori politikai és katonai vezetés ellenforradalmi tevékenységnek minősítette. A rádióban 1956. október 24. napján

- 8 óra 45 perckor beolvasták a rögtönítélő bíraskodás bevezetéséről szóló rendeletet, mely szerint a „népköztársaság megdöntésére irányuló cselekmények - lázadás, lázadásra való felbujtás, felhívás és szövetkezés, gyilkosság, emberölés, gyújtogatás, robbanószerek tartása, vagy ezek felhasználásával elkövetett bűncselekmény, a közveszélyi bűncselekmények, a hatóság elleni erőszak ..., s az engedély nélkül fegyvertartás ... bűncselekményeket halállal kell büntetni ..."; majd
- alig 4 óra múlva elhangzott Nagy Imre szózata, mely szerint mentesülnek a statáriális eljárás alól, akik 14 óráig beszűntetik és leteszik fegyverüket;
- 14 óra 8 perckor pedig elhangzott, hogy a határidőt 18 órára módosították.

1956. október 26. napján hajnalban Bata István honvédelmi miniszter táviratban parancsot küldött a csapatokhoz, mely szerint „Akadályozzanak meg minden rendbontást a helyőrségekben, védjék meg a fontosabb objektumokat a garázdálkodástól. Tartóztassanak fel minden Budapestre és Budapestről közlekedő gépkocsit, amennyiben fegyvert, lőszert ... szállít vegyék birtokukba, a gépkocsi utasait vegyék őrizetbe!“. 1956. október 27-én először Bata István, majd a helyébe lépő Janza Károly honvédelmi miniszter parancsában már arra adott utasítást a csapatoknak, hogy „a fegyveres ellenállókát meg kell semmisíteni“.

A terhelt tudott a statárium bevezetéséről, és arról is, hogy halállal büntetendő a jogellenes fegyvertartás. 1956. október 24-én az iskolán tiszti gyűlés volt, ahol elrendelték a tisztek benntartózkodását és megszervezték az iskola védelmét. 1956. október 25-én 19 óra körül visszaérkezett a tiszti iskolára az egyik elvezényelt főhadnagy, magával hozta a harcokban elesett tiszttársa holttestét. A Tatán maradt állomány ekkor értesült a Budapesten történteokról.

1956. október 25-én 20 óra körül az iskola lőterét, október 26-án hajnalban pedig az iskolát támadás érte, ennek során fegyveres összetűzések voltak. A támadásokat visszaverték; a védők közül egy fő meghalt, egy pedig megsebesült.

1956. október 26-án elfoglalták a Tatai Járási Börtön és Ügyészség épületét, a fogvatartottakat szabadon engedték. A terhelt parancsnoksága alatt 20-25 tiszt kiment a Börtönhöz. A terhelt az ott talált néhány fegyvertelen civilt rávett az épület elhagyására, majd társaival visszatért az iskolára.

Időközben többen ledöntötték a tatai szovjet katonai emlékművet és az iskola egyik közbelépő századosát megtámadták, leütötték, fegyverét elvették.

Ezt követően délután többen - köztük K. T. sértett - a tatai rendőrkapitánysághoz mentek, azért hogy azt elfoglalják és fegyvert szereznek. A kapitányság épülete előtt lövöldözés történt; teherautóval betörték a bejáratot, felszólították a - már ellenállást nem tanúsító - rendőröket és katonákat fegyvereik átadására; akik ennek önként eleget tettek. K. T. és egy társa a kapitányság vezetőjét ki akarta végezni; társaiknak azonban sikerült erről őket lebeszélni.

A tiszti iskola megbízott parancsnoka - értesülve a szovjet emlékműnél és a kapitányságnál történteokról - parancsot adott a terheltnek arra, hogy néhány tiszttel vonuljon a rendőrség épületéhez, és ott a helyzetnek megfelelő, fegyverhasználat

lehetőségére is figyelemmel, belátása szerint cselekedjen, szüntesse meg a rendbontást, állítsa helyre a rendet.

Ezt követően a terhelt a tanfolyamának hallgatóiból - akik mindegyikének szakmai előljárója volt - kb. 15 főből álló tiszti csoportot szervezett; részükre eligazítást tartott, mely szerint a feladat rendőrségi feladat, a cél pedig a rend helyreállítása; majd teherautón a helyszínre indultak.

A csoport tagjai géppisztollyal, pisztollyal és a hozzávaló lőszerrel voltak felszerelve. Ezenkívül a csoport magával vitt 2 db golyószórót lőszerrel, valamint kb. 25 db kézigránátot égőgyújtóval.

A terhelt parancsára a kapitányságtól távolabb leszálltak a teherautóról, két rajra oszlottak, és gyalog haladtak tovább. Az egyik raj parancsnoka a terhelt, a másik raj parancsnoka a terhelt helyettese, egy százados volt. Útközben megállítottak két - ellenállást nem tanúsító - fiataalt, az egyikőjükénél lévő dobtáras géppisztolyt elvették, majd elengedték őket.

Időközben a kapitányság épületét már elhagyták a felfegyverzett civilek, a támadáskor ott tartózkodó katonák, és eltávozott a lefegyverzett rendőrök jelentős része is. A kapitányság épületében, illetve udvarán 4-5 fegyvertelen rendőr, továbbá B. I., R. B., K. T., S. J. és F. S. volt.

B. I., R. B. azért maradt ott, hogy az épületben lévő rendőröket ne érje bántalmazás; a 16 éves F. S. pedig azért ment a rendőrségre, hogy - az épület előtt történetekre figyelemmel - megkeresse a kapitányság állományába tartozó testvérét.

A két raj 17-18 óra körül ért a kapitánysághoz. A kisebb raj az épületen kívül maradt; a másik raj pedig - a terhelt irányításával - bement az épületbe. A folyosón a terhelt előbb egy rendőrtől érdeklődött, hogy kik vannak odabent, majd telefonon az iskolát hívta, sikertelenül.

Ezután a terhelt a kapitányság folyosóján beosztottjainak azt az utasítást adta, hogy szét kell választani a rendőröktől a civileket; majd 3 tisztet kézigránátokkal a folyosón hagyva, a többi tiszttel kiment a 12 méter széles belső udvarra, és annak bal oldalán, félkörívben helyezkedtek el.

Velük szemben, a belső udvar jobb oldalán lévő irodaépület ajtajától kb. 1 méterre B. I. sértett, ötöle jobbra, kb. 3 méterre K. T. sértett, míg balra kb. 1 méterre R. B. sértett állt. F. S. sértett az irodaépület ajtajának közelében, S. J. sértett pedig az

irodaépület falánál tartózkodott. A sértettek mögött - az irodaépület ajtajánál - állt néhány fegyvertelen rendőr.

A terhelt és tisztársai géppisztolyaikat mindvégig a civilekre irányítva tartották.

B. I. sértett közölte a katonákkal, hogy náluk nincs fegyver; mire a mögötte álló rendőr közölte, hogy K. T.-nál pisztoly van. Erre B. I. felszólította K. T., hogy ha van nála fegyver, akkor azt adja át.

Ekkor a terhelt K. T.-sal szemben - tőle pár méterre - állt. A terhelt és K. T. sértett között szóváltás alakult ki.

K. T. sértett a felszólításra, kabátja belső zsebéből elővett egy pisztolyt. A terhelt - feltehetően K. T. mozdulatát félreértve, vagy a félelem, illetve ijedtség hatására - alárendeltjei részére határozott tűzparancsot adott.

A vezényszó elhangzásával szinte egy időben a terhelt géppisztolyával egy rövid sorozatot adott le a vele szemben lévő K. T. sértettre, majd a tisztek „elmozdultak” a belső udvar végéből nyíló hátsó udvar irányába.

A terhelt által leadott lövések egyike K. T. sértettet has, a másik pedig tüdő tájékon érte. K. T. sértett a helyszínen meghalt.

A terhelt és tisztársai által leadott lövések következtében

- legalább 1 lövés a fején érte S. J. sértettet, aki kórházba szállítás után, 1956. október 28. napján meghalt;
- összesen 3 lövés, a mellkas jobb oldalán, a jobb és bal combján érte F. S. sértettet; sérülései külön-külön 8 napon túl gyógyulóak voltak; a mellkas jobb oldalát ért sérüléshez, a mellüreg megnyílása folytán szövődményként vér- és levegőgyülem alakult ki, combját ért sérülése következtében pedig bal lába 2 cm-rel rövidebb lett;
- 1 lövés a jobb kezén érte B. I. sértettet; a jobb kéz második és harmadik középcsont vetületében keletkezett áthatoló sérülése 8 napon túl gyógyuló, tényleges gyógytartama több hónap volt;
- véletlenül 1 lövés a jobb combján érte a terhelt tisztársát, D. J.-t, aki a tűzparancs kiadásakor kilépett közülük és a szemközti irodaépület falánál próbált fedezéket találni; jobb combjának, áthatoló jellegű lágyrész sérülését szenvedte el, tényleges gyógytartam kb. 3-4 hét volt, maradandó fogyatékoság, súlyos egészségromlás nem alakult ki.

A lövések előtt B. I. és R. B. sértett a belső udvarról a kapitányság folyosójára menekült, s azon kúsztak a kapuig. Mikor

kiszaladtak az utcára, az épület előtt maradt raj már hason fekvő tisztjei tüzet nyitottak rájuk.

A lövések közül legkevesebb 36 lövés a kaputól kb. 7,6 méterre eltávolodott R. B. sértettet érte; feje szétroncsolódott, helyszínen meghalt. Egy lövés a kaputól kb. 3,7 méterre eltávolodott B. I. sértettet baloldalon, arckoponyán áthatolva, az álkapcsán érte, amitől összeesett; e sérülése 8 napon túl gyógyuló, tényleges gyógytartama több hónap volt.

Az épület előtt lévő tisztek a lövöldözést csak akkor hagyták abba, mikor a mögöttük lévő civil személyek rájuk kiáltottak, hogy „katonák ne lőjete, ezek fegyvertelen civilek”.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint (összhatását tekintve) a terheltre az elkövetéskori büntető törvény a kedvezőbb. Ezért a bűncselekményt az elkövetéskor hatályos 1950. évi II. törvény (Btá.), valamint a Büntetőjogi Szabályok Hivatalos Összeállítása (BHÖ I.) és a Katonai Büntetőtörvénykönyvről szóló 1948. évi LXII. (Ktbtk.) rendelkezéseit alkalmazva bírálta el.

Jogi értékelésének lényege szerint a tényállásból az állapítható meg, hogy a terhelt 1956. október 26-án, az országos és helyi tömegmozdulások hatására ment felfegyverzett tiszti csoporttal a rendőrkapitánysághoz; K. T. sértett fegyverrel (pisztollyal) rendelkezett, a felszólításra át akarta adni pisztolyát, amikor a terhelt tűzparancsot adott ki. A terhelt tűzparancsára leadott lövés érte - a polgári (civil) személyek közül - K. T.-t, S. J.-t, B. I.-t és F. S.-t. Ezután az utcán szintén lövés érte B. I.-t és R. B.-t. A lövések következtében K. T. és R. B. sértett a helyszínen, S. J. sértett pedig a kórházba szállítás után meghalt.

Ezzel a magatartásával a terhelt elkövette a polgári lakosság háború idején való védelméről szóló Genfben 1949. augusztus 12-én kelt, az 1954. évi 32. tvr.-rel kihirdetett nemzetközi egyezmény 3. Cikke 1. pontjába ütköző, a BHÖ I. 352. pontja szerinti több emberen elkövetett emberöléssel megvalósított, emberiség elleni bűncselekményt; amit - kapitányság épületén kívül történtek vonatkozásában - részben felbujtóként követett el.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a terhelt a tűzparancsot a Btá. 10. § (3) bekezdése szerinti olyan fenyegetés hatására adta ki, ami korlátozta az akarátának megfelelő magatartásban.

A terhelt akarati képességére hatással volt, hogy tudott a statárium kihirdetéséről, s rendcsinálás végett kapott parancsot. Így tisztában volt azzal, hogy fegyveres támadás érheti őt és csoportját. Sem ő, sem pedig tiszttársai karhatalmi ismeretekkel,

kiképzéssel nem rendelkeztek; felkészületlenek voltak az akár fegyvernélküli, akár fegyveres összetűzés esetében tanúsítandó magatartásra. Tisztársaival harci feladatot hajtott végre, amikor a rendőrkapitányság visszafoglalására kapott parancsot, s ebbe beletartozott a fegyverhasználat joga is.

A feladat végrehajtása során a terhelt és tisztársai féltek, a félelem pedig akaratot bénítólag is hathat. Ehhez képest (az elsőfokú bíróság szerint) K. T.-nak olyan magatartást kellett tanúsítania, ami a terhelt félelemérzetét fokozta. A terhelt a saját és tisztársai életét fenyegetettnek érezte; s ilyen helyzetben adta ki a tűzparancsot. A konfliktushelyzet békés eszközökkel való megoldásának lehetőségével azért nem számolt, mert a fenyegetés hatására korlátozva volt az ebbéli akarata.

Ezért a terhelttel szemben - a BHÖ I. 352. pontjában előírt büntetés helyett - figyelemmel a Btá. 10. § (3) bekezdésére, a Btá. 52. §-a alkalmazásával, a Btá. 30. § 2. pontja, illetve 32. § (1)-(2) bekezdése alapján határozott tartamú szabadságvesztést; és a Btá. 39. § (1)-(2) bekezdése, 40. § (1)-(2) bekezdése, illetve 41. § (1) bekezdése alapján egyes jogoktól - határozott tartamra való - eltiltást szabott ki.

A másodfokú bíróság ténybeli következtetés alapján a tényállást helyesbítette, és mellőzte azt a megállapítást, hogy a terhelt „feltehetőleg K. T. mozdulatát félreértve, vagy a félelem, illetve az ijedtség hatására” adott alárendeltjeinek határozott tűzparancsot. Kiegészítette továbbá a tényállást azzal, hogy a terhelt hallotta, hogy B. T. sértett a fegyverének átadására szólította fel K. T.; ezt követően alakult ki köztük szóváltás; majd vette elő a fegyvert K. T.

A másodfokú bíróság alapvetően egyetértett a terhelt bűnösségére vont következtetéssel, s egyetértett azzal is, hogy a terhelt esetében összességében a Btá. rendelkezései kedvezőbbek.

Ugyanakkor kifejtette, hogy nincs alap arra, hogy a terhelt bűnössége - az épületen kívül történtek esetében - felbujtói elkövetés miatt is megállapítható. A kint maradt tisztek magatartása térben és időben is elkülönült, parancsnokuk más személy volt. Ezért e körben mellőzte a terhelt bűnösségének megállapítását.

A másodfokú bíróság (a módosításokkal irányadónak tartott tényállás alapján) a terhelt tudatállapotára azt a következtetést vonta le, hogy tisztában volt azzal, hogy a K. T. sértett az elővett pisztolyt át akarja adni, és nem pedig támadni akar.

Álláspontja szerint a terhelt esetében nem (a helyesbített tényállás alapján sem) merül fel a jogos védelmi, vagy tévedés folytán a vélt jogos védelmi helyzet megállapításának lehetősége. Nincs lehetőség a Btá. 10. §-a (Btk. 26. §-ának megfelelő tartalmú) rendelkezésének alkalmazására sem, ugyanis a fenyegetett helyzet nem azonos a „fenyegetéssel”, mint büntethetőséget kizáró okkal.

Mindezen túlmenően a másodfokú bíróság a börtönbüntetés súlyosított tartama miatt a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1990. évi XXXIX. törvény 8. § (3) bekezdését alkalmazta, mely szerint a kiszabott szabadságvesztés tartama 1/8-ával csökken.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága, a terhelt (mint kérelmező) által a Magyar Köztársaság ellen benyújtott 9174/02. számú kérelem tárgyában 2008. június 19. napján meghozott és szeptember 19. napján kihirdetett ítéletében megállapította, hogy a jogerős ítélet sérti az Egyezmény 7. Cikkét.

2008. november 5-én a másodfokú bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt felmentés és (elévülés okából) megszüntetés érdekében.

Álláspontja szerint a terhelt magatartása emberiség elleni bűncselekménynek nem minősíthető, mivel a felülvizsgálati indítványt az Emberi Jogi Bíróság ítéletének alapulvételével - és a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján - kell elbírálni.

A Magyar Köztársaság nem tett eleget az 1954. évi 32. tvr.-rel kihirdetett Genfi Egyezmény 49. Cikkének, mert a Genfi Egyezmény megsértéséhez jogszabályban nem rendelt szankciót; s az eljáró bíróságok a büntetést az emberölés törvényi tényállásához kapcsolódó szankció keretében szabták ki.

Az Emberi Jogi Bíróság okszerűen állapította meg, hogy az elítélésre kizárólag a nemzetközi jog alapján került sor. Ehhez képest - hivatkozva a 36/1996. (IX. 4.) AB határozatra is - utalt az Emberi Jogi Bíróság ítélete 85. és 94. pontjára, mely szerint a jogerős ítéletből nem állapítható meg, hogy a terhelt magatartása tényállásszerűen megvalósította az emberiség elleni bűntettet. Az elkövetéskor releváns nemzetközi normák tükrében nem hozható megalapozottan marasztaló határozat a Genfi Egyezmény 3. Cikkére alapítva. Ezért a Be. 331. § (1) bekezdése alapján bűncselekmény hiányában történő felmentésnek van helye.

Az indítvány szerint a hatályos Be. 331. § (3) és (4) bekezdéséből - valamint az 1973. évi I. törvény 213. és 214. §-ának és a Be. 331. és 332. §-ának rendszertani összevetéséből - kitűnően akkor is felmentésnek van helye, ha büntethetőséget kizáró, vagy megszüntető ok áll fenn. Ettől eltekintve az eljárás Be. 332. § a) pontja szerinti megszüntetésének van helye, az ügyben korábban eljáró bíróságok által hozott, 1998. november 5. napján jogerős megszüntető végzés indokai alapján.

Ezt követően a Katonai Főügyészség - a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontját megjelölve - hivatalból (a Be. 417. § (2) bekezdése alapján) a terhelt javára, szintén felülvizsgálati indítványt nyújtott be megváltoztatás érdekében.

Ebben indítványozta a terhelt - emberiség elleni bűntett miatt emelt vád alóli - felmentését, valamint a vele szemben, több emberen elkövetett szándékos emberölés bűntette miatt indult eljárás, elévülés okából való megszüntetését. Egyben a védő felülvizsgálati indítványát alaposnak tartotta.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen az ügyész és a terhelt védője felülvizsgálati indítványát fenntartotta és azzal egyező tartalommal szólalt fel.

A terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa részben - a következők szerint - alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja alapján felülvizsgálati ok, ha nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának a Magyar Köztársaság alávetette magát. Jelen ügyben ezen felülvizsgálati ok minden törvényi feltétele adott (1993. évi XXXI. törvény, illetve 1998. évi XLII. törvény).

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) 2008. szeptember 19-én kihirdetett ítélete az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (Egyezmény) 7. Cikkének megsértését állapította meg. Az Egyezmény 7. Cikkének 1. bekezdése szerint „Senkit sem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény. Ugyancsak nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni.”. A 7. Cikk 2. bekezdése szerint

pedig „Ez a Cikk nem zárja ki valamely személy bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely elkövetése idején a civilizált nemzetek által elismert általános jogelvek szerint bűncselekmény volt.”.

A Be. 416. § (1) bekezdés g) pontja szerinti felülvizsgálati ok esetében a Be. (általánostól) eltérő rendelkezései: a 416. § (3) bekezdése, 417. § (2) bekezdése, 418. § (3) bekezdése, 423. § (3) bekezdése, 427. § (3) bekezdése és 428. § (4) bekezdése.

Eltérő rendelkezés hiányában ilyenkor is maradéktalanul érvényesül a Be. 423. § (1) bekezdése, mely szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás kötelezően irányadó; a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható.

A Be. 423. § (3) bekezdése alapján a 416. § (1) bekezdés g) pontjában meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

Jelen esetben e rendelkezés zárófordulatának van jelentősége, mivel az EJEB döntése nem azt állapította meg, hogy az eljárás bíróságok által alkalmazott valamely jogszabály ellentétes az Egyezményvel.

Előrebocsátja a Legfelsőbb Bíróság, hogy önmagában az EJEB döntése nem képezi sem a büntetőjogi felelősségre vonás valamely anyagi jogi akadályát (Btk. III. Fejezet), sem pedig felmentés, illetve eljárás megszüntetés valamely eljárásjogi jogcímét (Be. 6. § (3) bek., 331-332. §).

Az Egyezmény megsértésének jogi ténye a jogerős elítélés felülvizsgálatának törvényi oka.

Az EJEB ítéletének 72. pontjában maga is leszögezi, hogy „nem az a feladata, hogy a hazai joghatóságok helyébe lépjen. Elsődlegesen a nemzeti hatóságokra, nevezetesen a bíróságokra tartozik a hazai jogszabályok értelmezési problémáinak megoldása. Ez azokra az esetekre is vonatkozik, amikor a hazai jog az általános nemzetközi jog vagy nemzetközi szerződések szabályaira utal. A Bíróság szerepe arra korlátozódik, hogy megbizonyosodjon a felől, hogy az ilyen értelmezés hatásai összeegyeztethetők az Egyezményvel.”

Következésképpen a Be. 416. § (1) bekezdés g) pontjára alapított felülvizsgálat esetében is a Legfelsőbb Bíróságra tartozik annak vizsgálata, hogy figyelemmel a Be. 423. § (3) bekezdésére és tekintettel a Be. 427. § (3) és 428. § (4) bekezdésére, a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján hozható-e

felülvizsgálati eljárásban az Egyezménynek megfelelő határozat, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

A Be. 423. § (3) bekezdésének zárófordulatából következően az EJEB ítélete szerinti döntést, az Egyezmény sértés tényét, s nem pedig ezen döntés indokolását kell alapul venni. (Ami azonban nem jelenti, hogy a Legfelsőbb Bíróság ne lenne figyelemmel az EJEB döntésének indokaira; tekintettel arra is, hogy az Alkotmánybíróság mellett az EJEB jelenti a független ítélkezés külső, alkotmányos kontrollját; 17/1994. (III. 29.) AB hat. II/3. pont utolsó bek.)

Ezzel összefüggésben rendelkezik a Be. 427. § (3) és 428. § (4) bekezdése felülvizsgálati döntési jogköréről akként, hogy csak az Egyezménynek megfelelő - tehát az EJEB által megállapított egyezményisértést feloldó, már nem magában rejtő - határozathozatalra van lehetőség, különben pedig hatályon kívül helyezésnek van helye.

Ehhez képest jelen felülvizsgálat tárgya a megtámadott (és Egyezményt sértő) határozat szerinti bűnösségre vont jogi következtetés (jogi és nem pedig ténybeli) alapossága; gyakorlatilag azonos módon, mint a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálati ok esetében.

A Legfelsőbb Bíróság (az EJEB döntésének alapulvételével) elsődlegesen az emberiség elleni bűncselekmény tényállásának - terhelt esetében való - alkalmazhatóságát vizsgálta.

Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg (amint azt az 53/1993. (X. 13.) AB hat. 2. pontja is tartalmazza), hogy el nem évülő, emberiség elleni bűncselekmény valamely, az 1954. évi 32. számú tvr.-rel kihirdetett, a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan, Genfben az 1949. augusztus 12. napján kelt egyezmények közül a polgári lakosság háború idején való védelméről szóló egyezmény (Negyedik Genfi Egyezmény) 3. Cikkének 1. bekezdésében meghatározott és tiltott cselekmény.

Nem tévedtek akkor sem, amikor a belső jog alkalmazása körében úgy ítélték meg, hogy az elkövetéskori büntető törvények biztosítanak kedvezőbb elbírálást.

Az irányadó tényállás rögzíti, ekként támadhatatlan, hogy a terhelt saját maga, illetve tűzparancsa folytán alárendeltjei útján két embert megölt, többet megsebesített, mások életét pedig közvetlen veszélyeztette; ami önmagában az EJEB döntése folytán sem tehető kétséges.

Az emberiség elleni bűncselekmény tényállását először a háborús főbűnösök üldözéséről és megbüntetéséről szóló, 1945. augusztus 8.

napján kelt Londoni Megállapodáshoz csatolt Nemzetközi Katonai Törvényszék Szabályzata 6. Cikke c) pontja szövegezte meg. E szerint „emberiség elleni bűncselekmények az emberölés, ... és más embertelen, polgári lakosság ellen háború előtt vagy alatt elkövetett cselekmények; ... függetlenül attól, hogy e cselekmények sértik-e azon ország hazai jogát, ahol azokat elkövették”.

Kétségtelen, hogy e meghatározás a háborúval - „előtte vagy alatta” - összefüggésben elkövetettségre utal (amint arra az EJEB ítéletének 82. pontja is felhívta a figyelmet). A nemzetközi jogfejlődés azonban - amint arra az Alkotmánybíróság rámutatott - folyamatosan eloldotta a „nemzetközi humanitárius jog” elleni bűncselekmények körét a háborús kontextustól. [53/1993. (X. 13.) AB hat. IV/4/a) pontja]

Az 1949. augusztus 12. napján Genfben kötött „a háború áldozatainak védelméről szóló” - közte „a polgári lakosság háború idején való védelmére vonatkozó” - egyezmények elnevezése szintén használja a háború fogalmát.

Ugyanakkor ezen egyezmények (azonos tartalmú) 2. és 3. Cikke nem hagy kétséget afelől, hogy az egyes egyezményekkel védett személyi kör tekintetében fennálló elvárás nem csupán háború, hanem „minden más fegyveres összeütközés” esetén, ennél fogva bármely nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetében (illetve idején) is betartandó.

Ezen elvárás tartalma humanitárius; s a civilizált nemzetek jogelvein nyugszik. Célja (bárminemű) fegyveres összeütközés esetében féken tartani, korlátok közé szorítani az erőszakot. Ennek (illetve a meghatározott személyi kör védelme) érdekében határozza meg „a háború vagy minden más fegyveres összeütközés esetén” (2. Cikk), illetve a „nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén” a „mindenkor és mindenütt” tilalmazott magatartásokat (3. Cikk).

Az emberiség elleni bűncselekmény (az egyébként rendszerint a belső jog által is büntetendő) valamely cselekmény bizonyos körülmények között, meghatározott elkövető általi és meghatározott sértett sérelmére való elkövetésével valósul meg. Ezen (elemeit tekintve konjunktív) többlet folytán különül el az emberiség elleni bűncselekmény, illetve az általa tilalmazott magatartás. Erre vezethető vissza az is, hogy az emberiség elleni bűncselekmény, mint ilyen a belső jogi büntetendőségtől függetlenül bűncselekmény.

Az alapvető különbség a védett tárgy. Az emberölés tényállása (illetve annak megvalósítása) önmagában még nem, csak akkor emberiség elleni bűncselekmény, ha „tömegesen”, illetve „széles

körű és rendszeres támadás" részeként követték el. [53/1993. (X. 13.) AB hat. IV/1., V/4/c) pontja]

A Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke alapján:

„Valamely Magas Szerződő Fél területén keletkező nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés esetén mindegyik összeütköző Fél köteles legalább az alábbi rendelkezéseket alkalmazni:

1. Azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben nem vesznek közvetlenül részt, ideértve a fegyveres erőknél azokat a tagjait, akik letették a fegyvert és azokat a személyeket, akik betegség, sebesülés, elfogatás miatt, vagy más ok következtében harcképtelenné váltak, minden körülmények között, fajon, színen, valláson, hiten, nemen, születésen vagy vagyonon, valamint más hasonló ismérven alapuló bármely hátrányos megkülönböztetés nélkül emberséges bánásmódban kell részesíteni.

Ebből a célból mindenkor és mindenütt tilos a fent említett személyek tekintetében:

a) az élet és a testi épség elleni merénylet, nevezetesen bármely alakban megnyilvánuló emberölés, megcsonkítások, a kegyetlen bánásmód, a kínzás és a kínvallatás; ...".

Ezen feltételrendszer konjunktív elemei a következők:

- tárgyi feltétel a nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés; tehát amelyben az egymással összeütközők nem két vagy több állam, hanem csupán az egyik összeütköző állam (melynek területén a konfliktus van), míg a másik (vele) összeütköző nem állam;
- alanyi feltétel az elkövető oldalán, hogy az ilyen fegyveres konfliktusban az egyik összeütköző, az állam részéről vegyen részt, lépjen fel; tehát az állami politika végrehajtója legyen; ekként az állami politika végrehajtójaként valósítsa meg a tilalmazott magatartást;
- alanyi feltétel a sértett oldalán, hogy az ilyen fegyveres konfliktusban közvetlenül ne, illetve már ne vegyen részt, illetve adott helyzeténél fogva már kívül essen az összeütközők körén.

A feltételek közül - nyilvánvalóan - elsődlegesen a „nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés" tárgyi követelményének van jelentősége. Ebből vezethető le ugyanis az elkövető (büntetendőséget érdemlő), és a sértett (védelmet élvező) helyzete.

A Legfelsőbb Bíróság - az EJEB ítéletében foglaltakra is figyelemmel - vizsgálta a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke ezen kritériumának elkövetéskori tartalmát.

Az ügyben korábban eljáró bíróságok az 1989. évi 20. tvr.-rel kihirdetett Genfi Egyezményeket kiegészítő és a nem nemzetközi fegyveres összeütközések áldozatainak védelméről szóló (Genfben 1977. június 8-án kelt) II. Jegyzőkönyv 1. Cikkének pontjaival - a Negyedik Genfi Jegyzőkönyv (közös) 3. Cikke kapcsán - részletesen foglalkoztak (Legfelsőbb Bíróság Bf.I.1.536/1999/5. számú végzés).

Az EJEB az ítélete indokolásának 81. pontjában - az emberiség elleni bűncselekményre vonatkozó nemzetközi szabályozás kapcsán - hivatkozott a Londoni Megállapodáshoz (1945. augusztus 8.) csatolt Nemzetközi Katonai Bíróság Alapokmánya 6. Cikke c) pontjára, a volt Jugoszlávia területén elkövetett bűncselekményekre felállított Nemzetközi Bíróság Statútuma (ICTY Statútum, 1993.) 5. Cikkére, a Ruandai Nemzetközi Büntetőtörvényszék Statútuma (ICTR Statútum, 1994.) 3. Cikkére, valamint a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútuma (ICC Statútum 1998.) 7. Cikkére. Mindezen túlmenően pedig vizsgálándónak tartotta, hogy a terhelt magatartása tekinthető-e a polgári lakosság elleni széles körű és szisztematikus támadás, az állami politika részének (EJEB ítélet 83-84. pontja).

Kétségtelen, hogy az 1949-es Genfi Egyezményeket követően - de már 1956 után - születtek olyan nemzetközi bíróság általi döntések, nemzetközi jogi szerződések, illetve tudományos értelmezések, melyek a „minimális követelmények” tartalmát részletezték.

Ugyanakkor ezen utóbbi döntések, illetve jogértelmezések - értelemszerűen - nem azt jelentik, hogy nélkülük akadályba ütközik a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikkének alkalmazhatósága; vagy azok (akár szűkítő, akár bővítő) tartalma képezze a korábban történt, konkrét eset megítélésének alapját.

Ez ugyanis ellenkezne az elévülhetetlenségben megnyilvánuló, az elbírálás idejétől független alkalmazás iránti szándékkal; relativizálná az elévülhetetlenség abszolút igényét.

Ugyanakkor 1956-ban már Magyarországon is volt közismert jogértelmezése a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikkének.

A miniszteri rendelettel kiadott, korabeli egyetemi tankönyv szerint az 1949. évi genfi megállapodások foglalkoznak a „nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközésekkel”, amelyek valamelyik szerződő fél területén kirobbannak. Ezek a polgárháborúk, melyeknek felkelő alakulatait a genfi egyezmények nem nyilvánítják hadviselőkné, sőt kifejezetten kijelentik, hogy azok jogi helyzetét e megállapodások nem érintik. Azonban a foglyokra, sebesültekre, betegekre, a polgári lakosság kímélésére vonatkozóan olyan kötelezettségeket állapítanak meg, amelyek messzemenően tiltják, hogy velük szemben a „legális” kormány, mint egyszerűen büntető eljárást foganatosító hatalom léphessen fel, és velük a

kézrekerítés esetén, mint kényre-kedvre kiszolgáltatott zendülőkkal bánhasson el. Az államok uralkodó osztályait fegyveres erővel megdönteni igyekvő forradalmárok ... tehát bizonyos értelemben immár a nemzetközi jog oltalma alatt folytathatják háborúikat, és emberséges elbánásra van joguk" [Nemzetközi Jog; szerk.: Hajdu Gyula; Tankönyvkiadó, Budapest, 1954.; 391-392. oldal]

A Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikkét önmagában vizsgálva megállapítható, hogy annak tartalma alapján, az államon belüli (nem nemzetközi jellegű) fegyveres összeütközés nem feltétlenül polgárháború, lehet elszigetelt lázadás, zendülés, kisebb csoportok napokon keresztül tartó felkelése is.

1949-ig mindez állami belügy volt, nem voltak nemzetközi jogszabályok, kizárólag a belső jog szabályai érvényesültek. Az 1949-ben kötött négy genfi egyezmény közös 3. Cikke azonban bizonyos minimumokat állapított meg, függetlenül attól, hogy polgárháborúról, vagy ahhoz képest kisebb terjedelmű belső (fegyveres) konfliktusról van-e szó.

Ugyanakkor - amint azt az Alkotmánybíróság is kifejtette - a Genfi Egyezmény szerinti fegyveres összeütközésnek a „tömeges”, illetve „széles körű és rendszeres támadás” tekintendő [53/1993. (X. 13.) AB hat. V/4/c) pontja]. Nem minősül tehát annak az olyan összeütközés, mely kisszámú résztvevő között zajlik.

A polgári lakosság elleni széles körű és szisztematikus támadás azonban nem az elkövető tevékenységének, hanem az elkövetés idejének tárgyi ismérve. Annak nem csupán az tesz eleget, ha az elkövető (a terhelte) a nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés folyamatos, legintenzívebb és központi szereppel bíró közreműködője.

Ennek elvárása - tehát a konfliktus mérvéhez, illetve az elkövető abban játszott tényleges szerepéhez szabni a védendő érdek létét - ugyanis ellenkezne az 1949-es Genfi Egyezményeket életre hívó humanitárius, a polgári lakosságnak az egymásnak feszülő, egymással harcoló felektől, illetve magának a küzdelem kihatásától való megkímélésére irányuló szándékkal.

Következésképpen a központi (fővárosi) harcokhoz - egyébként jelen ügyben időben is szorosan - kapcsolódó, de az ország más helységében, 15 főnyi katonatiszt általi, és a tilalmazott magatartást kifejtő fegyveres fellépés alkalmas az emberiség elleni bűncselekmény megvalósítására.

A terheltek azt kellett felismernie, hogy magatartása idején az országban, s annak részeként Tatán is nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés zajlik. Ennek ismeretében azzal kellett

tisztában lennie, hogy magatartásával állami politikát hajtott végre; s aki ellen ekként fellép az nem, illetve már nem részese fegyveres konfliktusnak (védelem).

Az irányadó tényállás alapján a terhelt mindezzel tisztában volt.

Közismert tény, hogy - amint azt az irányadó tényállás is rögzíti; s a HGY 82. számú döntés is tartalmazza - Magyarországon 1956. október 23-án a fennálló rendszerrel szemben békés tüntetés kezdődött, ami fegyveres összeütközésekbe torkollott. Az állam a fegyveres erejét is bevetette mind a fegyvertelen, békés civilekkel, mind pedig a fegyveres csoportokkal szemben.

A fennálló hatalommal szembeni megmozdulás és az ellene való fegyveres állami fellépés nem korlátozódott a fővárosra, hanem 1956. október 23-át követően, így október 26-án már vidékre is kiterjedt.

A két összeütköző fél egymással fegyveres harcot folytatott; ami a nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközés ismérveinek eleget tesz. Az egyik összeütköző fél tagjait a másik fél (az állam) vezetése hol felkelőnek, hol ellenforradalmároknak minősítette.

Az állam politikai vezetésének, szintén a központi rádióban, 1956. október 26-án 16 óra 13 perckor beolvasott közleménye szerint „A két világháború óta nem voltak ilyen tragikus napjai hazánknak. Testvérharc dúl hazánk fővárosában.” (A forradalom hangja, Magyarországi rádióadások 1956. október 23-november 9.; kiadó: Századvég Kiadó és a Nyilvánosság Klub; Budapest 1989. 83. oldal)

Minderről a tatai tiszti iskolán maradt állomány tagjaként a terhelt közvetlen forrásból is - a fővárosból visszatért tiszttársától - értesült. Mindemellett az akkori honvédelmi miniszter csapatokhoz küldött parancsa - nyilvánvalóan - szintén ismert volt előtte.

Tisztában volt tehát a kormányellenes és a kormány irányítása alatt álló fegyveres erők közötti fegyveres összeütközések, továbbá a tiszti iskolát, valamint annak löterét ért támadás miatt kialakult fegyveres konfliktusok tényével, valamint a börtön és a rendőrkapitányság elleni - fegyveres összetűzéssel nem járó - támadással is.

Mindezek alapján arra vonható következtetés, hogy 1956. október 23-tól az országban - s annak részeként, október 25-én pedig már Tatán is - a kormány irányítása alatt álló és a kormányellenes fegyveres erők között nem nemzetközi jellegű fegyveres összeütközések voltak, amiről a terhelt tudott.

A terhelt, illetve tevékenységének az állami politikával való közvetlen viszonya szintén megállapítható. A terhelt ugyanis - az irányadó tényállás alapján - a cselekmény idején hivatásos tiszt volt, parancsra ment a kapitánysághoz, azonban alárendeltjeinek a tűzparancsot már saját hatáskörében, illetve felelősségében adta.

Ezt követően a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy az ügyben érintett valamennyi sértett esetében megállapítható-e a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke alkalmazásának alanyi (védett helyzetet megalapozó) feltétele.

Az irányadó tényállás alapján egyértelmű következtetés vonható arra, hogy a kapitányság belső udvarán a terhelt és tisztársain kívül csupán egy személynél, K. T. sértettnél volt fegyver.

K. T. sértett esetében (aki résztvett a kapitányság elleni támadásban, illetve a rendőrök lefegyverzésében), az irányadó tényállás szerint tanúsított magatartása alapján valóban nem vonható kétséget kizáró következtetés arra, hogy adott helyzetében a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke szerinti védettség alá tartozott.

Ezért alapulvéve az EJEB döntését az emberiség elleni bűncselekmény megállapítása - K. T. sérelmére elkövetett bűncselekmény esetében - nem lehetséges.

A terheltnek a K. T. sértett sérelmére elkövetett cselekménye a BHÖ I. 351. pontjába ütköző, és 10 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő szándékos emberölés büntettének minősül; ami a Btá. 25. § a) pontja alapján 15 év elteltével, 1971. október 26. napjával elévült.

Ugyanakkor más a helyzet a terheltnek a S. J., F. S., R. B. és B. I. sértettekkel szembeni magatartása esetében.

Előrebocsátja a Legfelsőbb Bíróság, hogy az EJEB döntéséből - értelemszerűen - nem következik, hogy a K. T.-n kívüli többi sértett személye sem tartozott, illetve tartozhatott a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke által védett körbe. A (közös) 3. Cikk 1. pontja ugyanis kifejezetten személyenként ad védettséget. Következésképpen az egyénenként vizsgálandó.

Az irányadó tényállás alapján ezen sértettek fegyvertelenek voltak, a helyszínre békés szándékkal mentek, ott támadó, fenyegető magatartást nem tanúsítottak, annak bármilyen jelét nem mutatták; csupán a terhelt és tisztársai által rájuk szegezett fegyverekkel szemben, egymás közelében álltak. Egyikőjük, B. I. volt épp az, aki

mikor megtudta, hogy K. T.-nál fegyver van, akkor őt fegyverátadásra szólította fel.

Helyzetüknél fogva ezen civil sértettek esetében, amikor a terhelt tűzparancsára válogatás nélkül rájuk lőttek, a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikkének minden eleme megvalósult. A terhelt ezen (egyébként a belső jog által is büntetendő) magatartása a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikkében tilalmazott volt.

A lövések következtében közülük S. J. sértett meghalt, F. S. sértett mellkas jobb oldalán megsebesült, nála a mellüreg megnyílása folytán szövődményként vér- és levegőgyülem alakult ki; B. I. sértettet pedig jobb kezén érte lőtt sérülés.

A BHÖ I. 352. pontjának zárófordulata alapján „életfogytig tartó börtönnel büntetettetik a szándékos emberölés, ha azt a tettes ... több emberen követte el”. A Btá. 17. §-a alapján kísérlet az a cselekmény, amellyel a tettes a szándékos büntett végrehajtását megkezdte, de azt nem fejezte be.

A több emberen elkövetett emberölés, több ember szándékos megölése törvényi egység. Megállapításának - az elkövetéskori ítélkezési gyakorlat szerint is - akkor van helye, ha az elkövető ölési szándékkal egynél több személyt öl meg. Befejezett a cselekmény, ha legalább 2 személy meghal, míg kísérlet, ha a szándék több személy megölésére irányul, de az ölési magatartás csupán egy személy halálát eredményezi.

Jelen esetben utóbbiról van szó. A terhelt - tűzparancsban megnyilvánuló, ekként pedig egyenes - szándéka kétségtelenül több ember életének (egyidejű) kioltására irányult.

A lövések következtében a célbavett civilek közül két személy meghalt. Miután azonban egyikőjük halála - a már kifejtettek folytán - nem vonható az emberiség elleni bűncselekmény körébe a minősítés szempontjából is csupán S. J. halálának és a lövésekkel (egyzon ölési szándékkal) célbavett többi sértett személyének, illetve élete közvetlen veszélyeztetésének van jelentősége.

Következésképpen a terhelt - ezen sértettek elleni - magatartása a több emberen elkövetett szándékos emberölés büntettének

kísérletével megvalósított emberiség elleni bűncselekménynek minősül.

A védő indítványában foglaltak kapcsán - a fentiekén túlmenően - rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra, hogy a Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikke alapján tilalmazott, emberiség elleni bűncselekménynek tekintendő „bármely alakban megnyilvánuló emberölés”, mint önmagában vett magatartás tényállásszerűsége - jelen ügyben értelemszerűen - nem igényel külön magyarázatot. Nem volt vitatott ugyanis, hogy a terhelt embert ölt. Jelen felülvizsgálat tárgyát a konkrét ölési cselekmény emberiség elleni bűncselekményként való megítélése képezte.

Ugyancsak nem foghat helyt az a védői érvelés, miszerint a Magyar Állam nem tett eleget az 1954. évi 32. tvr.-rel kihirdetett Negyedik Genfi Egyezmény (helyesen) 146. Cikkének, mivel az Egyezmény megsértéséhez nem rendelt szankciót.

Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy az az állam, amely az emberiség elleni bűncselekményeket üldözi és megbünteti, a nemzetek közösségének mandátuma alapján cselekszik, a nemzetközi jogban megállapított feltételek szerint. A nullum crimen sine lege garanciáját a nemzetközi jog magára érti, s nem a belső jogra. A „nemzetközi szokásjog”, „a civilizált nemzetek által elismert jogelvek”, „a nemzetek közössége által elismert jogelvek” az a „törvény”, amely a magatartást a nemzetek közössége által (nemzetközi szervezetek vagy a közösségbe tartozó államok útján) üldözendőnek és büntetendőnek minősíti - függetlenül attól, hogy a belső jog tartalmaz-e hasonló bűncselekményeket, vagy hogy a megfelelő egyezményeket az egyes országok belső joggá tették-e. [53/1993. (X. 13.) AB hat. IV/3., IV/4/a) pontja]

Az emberiség elleni bűncselekmény esetében a magyar állam büntető hatalmán keresztül valójában a nemzetek közösségének büntető hatalma érvényesül. A nemzeti jog annyiban alkalmazható, amennyiben azt a nemzetközi jog kifejezetten rendeli (mint ez például a büntetési tételek tekintetében előfordul). [53/1993. (X. 13.) AB hat. V/2. pontja] Jelen esetben - a Btá., illetve a BHÖ I. alkalmazása folytán - ez történt.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság a Be. 427. § (3) bekezdésének zárófordulata alapján a megtámadott határozatot, az Egyezmény 7. Cikkének megfelelő tartalommal megváltoztatta; és a terhelt

emberiség elleni bűncselekmény miatt megállapított bűnössége köréből a K. T. sérelmére elkövetett cselekményt kirekesztette.

A terhelt K. T. sérelmére elkövetett cselekményét szándékos emberölés büntettének minősítette (BHÖ. I. 351. pont); és az emiatt indult büntetőeljárást - elévülés miatt (Btá. 24. § b) pont; 25. § a) pont) - a Be. 6. § (3) bekezdésének c) pontja, illetve 332. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette.

Egyben megállapította, hogy a terhelt S. J., F. S., R. B. és B. I. sértettek sérelmére elkövetett cselekménye több emberen elkövetett emberölés büntettének kísérletével megvalósított emberiség elleni bűncselekménynek minősül (BHÖ I. 352. pont; Btá. 17. §; Negyedik Genfi Egyezmény (közös) 3. Cikk 1/a. pont).

Egyebekben a megtámadott határozatot - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Be. 426. §-a alapján helybenhagyta. A terhelt (EJEB ítéletével, illetve jelen megváltoztatással nem érintett) magatartásának helyes minősítése folytán sem vált ugyanis törvénysértővé a kiszabott büntetés; így annak megváltoztatására a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja sem adott alapot.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul, azzal hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2009. február 9.

Dr. Édes Tamás s. k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán
s. k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s. k. bíró, Dr. Csere Katalin s.
k. bíró, Dr. Varga Zoltán s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági tisztviselő
MTné

